

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของการศึกษาภาษาถิ่น

ความสำคัญของการศึกษาภาษาถิ่น

1. บทควมวิชาการ ตำราวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับภาษาถิ่นพบการอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาภาษาถิ่นว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจและน่าศึกษาอย่างยิ่งดังจะเห็นได้ว่ามีผู้สนใจศึกษาและให้คำนิยามความหมายภาษาถิ่นไว้หลายท่าน ดังนี้

ภิญโญ จิตต์ธรรม (2517, หน้า 9-13) กล่าวว่า ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่มีภาษาอื่นปนน้อยและมีความเปลี่ยนแปลงได้น้อยคนในถิ่นทุกถิ่นยังคงพูดและใช้ภาษาเดิมอยู่มากคำบางคำในภาษาไทยกลางได้เลิกใช้ไปแล้วแต่ในภาษาถิ่นยังคงรักษาไว้อย่างดี การศึกษาภาษาถิ่นได้ประโยชน์ในการศึกษาวรรณคดีและวัฒนธรรมต่างๆ และเป็นที่มาของภาษาปัจจุบันบุคคลบางกลุ่มต่างถูกภาษาถิ่นว่าเป็นภาษาบ้านนอกบ้าง ไม่มีหลักเกณฑ์บ้าง แม้บางคนตนเองเป็นชาวถิ่นก็ยังคงถูกภาษาของตนเอง ภาษาปัจจุบันมาจากภาษาในอดีต ภาษาถิ่นเป็นภาษาเดิมที่ชาวบ้านรักษาไว้อย่างดี ซึ่งแยกความสำคัญของภาษาถิ่นออกได้ดังนี้

1. ภาษาถิ่นเป็นสัญลักษณ์ประจำถิ่น
2. ภาษาถิ่นเป็นวัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่ต้องศึกษา
3. ภาษาถิ่นเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าที่มาของภาษาปัจจุบันและวรรณคดี

อีกประการหนึ่ง นอกจากการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีของคนไทยด้วยกันแล้ว ยังทำให้ผู้ศึกษาสามารถติดต่อสื่อสารกับเจ้าของภาษาถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและยังมีความเข้าใจอันดีหรือทัศนคติที่ดีต่อเจ้าของภาษาถิ่นนั้นๆ ด้วย ซึ่งในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าของภาษาถิ่นนั้นๆ ได้ดีก็ต้องอาศัยทักษะในเรื่องของระบบเสียงด้วยเช่นกันในการที่จะเข้าใจและไม่เกิดการถูกผู้พูดภาษาถิ่นว่าด้อยกว่าตน หรือถูกผู้พัฒนาของตนเอง

กาญจนา คุ้มณะศิริ (2524, หน้า 3-4) กล่าวว่า การศึกษาภาษาถิ่นย่อมนั้น นับเป็นการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจอย่างมากในตัวภาษาถิ่น ซึ่งหากนับเป็นการศึกษาไปถึงวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ของภาษาถิ่น ด้วย ซึ่งในการศึกษาภาษาถิ่นย่อมนั้นโดยทั่วไปก็เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจของภาษาว่าภาษาในโลกนี้อาจจะมีหลายตระกูลแล้วภาษาในตระกูลหนึ่งๆ ก็ยัง

มีภาษาย่อยและภาษาย่อยก็ยังสามารถแบ่งย่อยออกไปอีกมากมาย และเพื่อให้เรียนรู้ถึงวิธีการศึกษาและวิเคราะห์ภาษาให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เรื่องเดช ปันเชือนขัตติย์ (2531, หน้า 29-31) กล่าวว่าภาษาไทยเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนไทยและในทำนองเดียวกันภาษาถิ่นตระกูลไทยก็เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชนชาติไทยเพราะฉะนั้นการศึกษาภาษาถิ่นต่างๆ ในภาษาถิ่นตระกูลไทยจึงเป็นการศึกษาวัฒนธรรมของชนชาติไทยไปด้วยในตัวเพราะการศึกษาภาษาถิ่นแต่ละถิ่นนั้นสิ่งที่ผู้ศึกษาจะได้รับนอกเหนือจากวัฒนธรรมทางภาษาแล้วยังได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประเพณีอื่นๆ จากเจ้าของภาษาไทยถิ่นนั้นๆ ไปด้วย

นอกจากการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีของคนไทยด้วยกันแล้วยังทำให้ผู้ศึกษาสามารถติดต่อสื่อสารกับเจ้าของภาษาในถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและยังมีความเข้าใจอันดีหรือมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าของภาษาในถิ่นนั้นๆ โดยถือว่าเป็นพวกเดียวกันกับตนและไม่เกิดการดูถูกผู้พูดภาษาถิ่นว่าด้อยกว่าตนหรือดูถูกภาษาถิ่นและวัฒนธรรมของตนเอง นอกจากนี้การศึกษาภาษาถิ่นยังให้ประโยชน์ในด้านการศึกษาวรรณคดีไทยและภาษาไทยเป็นอย่างดีเพราะฉะนั้นผู้ที่ศึกษาวรรณคดีไทยก็ดี ภาษาไทยก็ดี จึงควรเรียนรู้ภาษาถิ่นต่างๆ ของไทยควบคู่ไปด้วยเพราะภาษาไทยที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นมาจากภาษาไทยดั้งเดิม (Proto-Tai) ในอดีต และภาษาถิ่นเป็นภาษาที่เจ้าของภาษาสามารถรักษาความดั้งเดิมไว้อย่างดียิ่ง เพราะคำศัพท์ภาษาไทยกลางบางคำเลิกใช้ไปแล้วแต่ในภาษาถิ่นยังคงใช้กันอยู่ อีกประการหนึ่งภาษาถิ่นเป็นภาษาที่ได้รับอิทธิพลของภาษาอื่นน้อยและมีการเปลี่ยนแปลงได้น้อยไม่เหมือนกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีการยืมคำมาจากภาษาต่างประเทศมาใช้จำนวนมากอันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนไทยถิ่นต่างๆ ที่อยู่นอกประเทศไทยฟังภาษาไทยกลางไม่ค่อยรู้เรื่องเพราะฉะนั้นจึงพอสรุปความสำคัญของการศึกษาภาษาถิ่นได้ดังนี้

1. ภาษาถิ่นเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น การศึกษาภาษาถิ่นคือการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไปด้วย
2. ภาษาถิ่นเป็นสัญลักษณ์ของความเข้าใจอันดีของเจ้าของภาษาท้องถิ่น ดังนั้น ผู้ที่ต้องการความเข้าใจอย่างลึกซึ้งกับผู้คนท้องถิ่นใดจึงต้องศึกษาภาษาถิ่นของเขาในท้องถิ่นนั้น
3. ภาษาถิ่นเป็นที่มาและเป็นส่วนหนึ่งของภาษาไทย และวรรณคดีไทย เพราะฉะนั้นถ้าจะศึกษาภาษาไทยและวรรณคดีไทยได้ลึกซึ้งจึงต้องศึกษาภาษาถิ่น

4. การศึกษาภาษาถิ่นเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างชนในชาติ ผู้ศึกษาภาษาถิ่นจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนท้องถิ่นอื่น และไม่ดูถูกภาษาถิ่นและวัฒนธรรมของตนเอง และภาษาถิ่นและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นอื่นด้วย

สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ (2541) กล่าวว่า ภาษาถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดังนั้น ภาษาถิ่นจึงแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของกลุ่มชนแต่ละกลุ่มที่มีภาษาพูดแตกต่างกันและเป็นวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงช้าที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมทางด้านอื่นๆ ภาษาถิ่นเป็นหลักฐานสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสืบค้นไปถึงที่มาของกลุ่มเชื้อชาติและประวัติศาสตร์ดั้งเดิมของกลุ่มชนได้ในขณะที่วัฒนธรรมด้านอื่นๆ สูญหายไปและกำลังจะสูญหายอันเนื่องจากอิทธิพลทางด้านสังคม เทคโนโลยีและการสื่อสารภายนอกกลุ่ม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมทางกลุ่มเชื้อชาติพันธุ์ ดังนั้น ภาษาถิ่นจึงมีความสำคัญในแง่ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น และภาษาถิ่นเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถบอกให้รู้ว่าบุคคลแต่ละบุคคลมาจากพื้นที่ใด ภาคใด โดยพิจารณาจากสำเนียงการพูด

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2544, หน้า 2-3) กล่าวว่า ประโยชน์ในการศึกษาภาษาถิ่น มีดังนี้ คือ

1. เกิดความเข้าใจในเรื่องของภาษาว่าภาษาในโลกนี้ นอกจากจะมีหลายตระกูลแล้วในตระกูลหนึ่งๆ ยังมีภาษาย่อยอีกหลายภาษา
2. เข้าใจความเป็นมาของภาษาและชาวซึ่งในวัฒนธรรมในการใช้ภาษาและเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาถิ่นนั้นๆ
3. เข้าใจเรื่องการกลายเสียงและความหมายของคำ ในภาษาไทยถิ่นหนึ่ง อาจเห็นการใช้คำบางคำบางถิ่นฟังแล้วอาจถือว่าเป็นคำหยาบแต่ความหมายไม่ใช่อย่างที่เข้าใจ เป็นต้น
4. เป็นแนวทางในการเรียนรู้วิธีการและวิเคราะห์ภาษาในระบบต่างๆ เช่น เสียงพยัญชนะ เสียงสระ เสียงวรรณยุกต์ และอื่นๆ
5. เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาแก่เด็กนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นและแก้ไขปัญหาคำเด็กนักเรียนที่ออกเสียงภาษาไทยมาตรฐานไม่ชัดพร้อมนำความรู้ไปแก้ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาไทยแก่เด็กนักเรียน

พจณี ศิริอักษรสาสน์ (2545, หน้า 2) ภาษาถิ่น คือภาษาที่พูดแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นมีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันอย่างเป็นระบบในด้านเสียง คำศัพท์และระบบไวยากรณ์ ทั้งสามารถสื่อสารกันได้เข้าใจ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษายองและภาษาคำเมือง

ภาษายอง

1. บทความวิชาการ ตำราวิชาการ

เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ (2531, หน้า 149-150) กล่าวถึง ภาษาไทยยองหรือไตยองว่าเป็นภาษาถิ่นของภาษาไทยลื้อที่พูดอยู่ในเมืองยอง แต่สัทลักษณะหรือสำเนียงต่างจากภาษาไตลื้อที่พูดอยู่ที่เมืองยองปัจจุบันและภาษาไตลื้อที่สิบสองพันนามาก ภาษาไตยองของคนเมืองมักเรียกว่าภาษาลื้อ ส่วนคนไตยองจะเรียกตนเองว่า คนยอง บางแห่งจะเรียกตามชาวล้านนาเรียกก็มี ปัจจุบันภาษาไตยองที่พูดในประเทศไทยกับภาษาที่พูดอยู่ที่เมืองยองประเทศพม่ามีลักษณะต่างกันไปมากเป็นคนละภาษาถิ่นกัน เนื่องจากระยะเวลาการอพยพมาอยู่ในไทยหลายร้อยปี ชาวไตยองได้อพยพเข้ามาอยู่ในล้านนาไทยสมัยกู่เอกราชจากพม่า สันนิษฐานว่าถูกกวาดต้อนมาสมัยพระเจ้ากาวิละครองนครเชียงใหม่ ชาวไตยองปัจจุบันอยู่ที่จังหวัดลำพูนเป็นส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 80) นอกจากนั้นอยู่ที่เชียงใหม่และเชียงราย และรวมทั้งที่ตำบลสวนกล้วย จังหวัดลำปาง ที่บ้านถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ และที่อำเภอปัว จังหวัดน่านด้วย

ปัจจุบันมีผู้พูดภาษานี้รวมกันไม่ต่ำกว่า 300,000 คนในภาคเหนือของไทย ภาษาไทยยองมีลักษณะทั่วไป คือ

1. มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 19 เสียง
2. มีหน่วยเสียงสระ 18 เสียง
3. ไม่มีเสียงสระประสม
4. มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 เสียง

ลักษณะเด่นของภาษาไทยยองคือ มีการแปรของเสียงวรรณยุกต์เมื่ออยู่ในวลีหรือประโยคเช่นเดียวกับภาษาไตลื้อ

แสง มาละแซม (2551) กล่าวว่า การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวยองในเมืองลำพูนครั้งสำคัญในปี พ.ศ. 2348 นั้น มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์เมืองลำพูนหลายประการได้แก่ ประการแรก การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวยอง เป็นการเข้ามาทั้งระบบของสังคมเมืองยองหรือที่เรียกว่าการ “เทครัว” คือประกอบด้วย เจ้าเมือง บุตร ภรรยา ญาติพี่น้อง ขุนนาง พระสงฆ์และไพร่พลเมือง ซึ่งไม่ปรากฏให้เห็นในหัวเมืองต่าง ๆ ในแถบล้านนา เช่น เมืองน่าน เมืองแพร่ เมืองเชียงใหม่ ประการที่สอง การ “เทครัว” เข้ามาในเมืองลำพูน ทำให้กลุ่มเจ้าเจ็ดตน ที่ปกครองเมืองลำพูน ต้องประณีประนอมด้านการปกครองกับกลุ่มเจ้าเมืองยองในระยะต้นของการอพยพเข้ามา ซึ่งก็ไม่ปรากฏอยู่ในโครงสร้างการปกครองของเมืองอื่น ๆ ในล้านนาเช่นเดียวกัน ประการที่สาม การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวยอง เป็นการอพยพเข้าหลายครั้งในประวัติศาสตร์ของการกวาดต้อนผู้คน

โดยวิธีการสงครามเป็นส่วนใหญ่ ประการสุดท้าย โดยเหตุที่ชาวเมืองยongเป็นประชากรส่วนใหญ่ของเมืองลำพูน การปรับตัวจึงเป็นไปในลักษณะและสำนึกที่ดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม ชาวยongจึงยังรักษาเอกลักษณ์ทางภาษา เอาไว้ได้ค่อนข้างยาวนานซึ่งแตกต่างจากกลุ่มคนไทใหญ่ ไทเขิน ลัวะ เป็นต้น

การอธิบายประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากคนในท้องถิ่น จึงเป็นมิติใหม่ และเป็นการยืนยันถึงบทบาทของพวกเขา ที่ได้เคลื่อนไหวและโลดแล่นอยู่ในส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทย ที่ผ่านมารวมักจะยอมรับและรับรู้บทบาทของผู้นำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะเป็นผู้ผลิต ผู้กำหนดทิศทางประวัติศาสตร์ ส่วนที่ขาดหายไปก็คือ ประวัติศาสตร์ของชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ ในความเป็นจริงแล้วอำนาจของผู้นำก็ได้มีอยู่หรือตั้งอยู่อย่างโดดเด่นแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่กลับตั้งอยู่ในท่ามกลางความสัมพันธ์ที่หลากหลายกับกลุ่มไพร่และผู้คนในระดับล่างจำนวนมาก ประวัติศาสตร์ไทยจึงเป็นแหล่งสะสมประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมของชนทุกชั้นในสังคม

ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์การเคลื่อนย้ายและการตั้งถิ่นฐานของชาวยongในเมืองลำพูน เป็นกรณีหนึ่งที่มีส่วนสำคัญ ในการทำความเข้าใจถึงพัฒนาการความเป็นมาของชุมชนและท้องถิ่นในท่ามกลางความหลากหลาย การผสมผสานทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้คน ทำให้มองเห็นและเข้าใจประวัติศาสตร์ไทย จากข้อมูลและแง่มุมของท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น

สาคร โรจน์คำลือ (2551) กล่าวว่า หลังจากการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวยongจากเมืองยong ในเมืองลำพูนครั้งใหญ่ในการเทครัว เมื่อ พ.ศ.2348 ระยะเวลาผ่านไป ความหนาแน่นของประชากรยongมีมากขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรมีจำนวนจำกัด ด้วยเกรงว่าจำนวนที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเมืองเชียงใหม่ และส่วนหนึ่งอยากกลับเมืองยong (บรรพบุรุษของ บ้านใหม่ หมู่ที่ 1) ประกอบกับเมืองเชียงรายเป็นเมืองที่รกร้างว่างเปล่า ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ เจ้าหลวงเชียงใหม่จึงมีนโยบายกระจายประชากรโดยให้อพยพชาวยongเมืองลำพูนมาอยู่ที่อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอพาน เทศบาลตำบลจันจว้า ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่จัน มีจำนวน 23 หมู่บ้าน และมีถึง 21 หมู่บ้าน ที่บรรพบุรุษเป็นชาวยongที่อพยพมาจากเมืองลำพูน การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวยongในเทศบาลตำบลจันจว้าจากเมืองลำพูน จะเข้ามาเป็นกลุ่มญาติพี่น้องเป็นสกุล เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนน่าจะยึด “พระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456” สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นแนวทางในการจัดแบ่งกลุ่มชาวยong เนื่องจากเห็นชัดเจนว่ามีหลายสกุลที่มีเฉพาะในเขตเทศบาลตำบลจันจว้า หรืออำเภอใกล้เคียง แต่ไม่ปรากฏในเมืองลำพูน การจะเข้าใจถึงบรรพบุรุษของคนยong จำเป็นต้องสืบค้นหลากหลายทางเพื่อความสมบูรณ์น่าเชื่อถือของข้อมูล เมื่อคนยongมาอยู่ที่เมืองลำพูน และอพยพจากลำพูนมาอยู่เชียงราย ในอำเภอแม่จัน อำเภอ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ห้องสมุดงานวิจัย

วันที่ 13 พ.ย. 2555

เลขทะเบียน 249760

เลขเรียกหนังสือ

แม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอกวน กำนันรักบ้านเกิด ความพลัดพรากจากบ้านเมือง ทำให้กลุ่มคนของเหล่านี้พยายามรักษาเอกลักษณ์ของตัวเอง โดยเฉพาะภาษาพูด เพื่อว่าวันหนึ่งลูกหลานอาจได้มีโอกาสกลับ “เมืองยอง” จึงสั่งสอนลูกหลานว่า “เราคือคนยอง” ก็คือกลุ่มคนที่ถูกกวาดต้อนเป็นเชลยสงครามจากเมืองยอง เมื่อปี พ.ศ. 2348 ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตรัฐฉานฝ่ายตะวันออกของพม่า

ชมพร-จับใจนาย (2551) กล่าวว่า ศิลปะทางดนตรีพื้นเมืองของ คนยอง ถ้าหากยังขาดการอนุรักษ์ และส่งเสริมอย่างจริงจังแล้ว ศิลปะทางด้านนี้ก็จะค่อย ๆ เลือนหายไป เพราะทุกวันนี้กระแสของวัฒนธรรมต่างถิ่นได้ถาโถมเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนยองและคนล้านนา อย่างไม่สามารถต้านกระแสดังกล่าวได้เลย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟู สิ่งที่เป็นของเราเอาไว้ให้อยู่คู่กับ คนยอง หรือคนล้านตลอดไป อย่างน้อยก็เพื่อจะได้ตอบคำถามให้กับชนรุ่นหลังได้ว่า ศิลปะแขนงนี้ของเราที่เป็นของเราอย่างแท้จริงนั้นคืออะไรกันแน่ และขอภาวนาว่าอย่าให้เหมือนกับผู้เขียนในขณะนี้เลยที่ยังหาคำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ว่าจริง ๆ แล้ว ศิลปะทางด้านดนตรีหรือเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ ของคนยองอย่างแท้จริงนั้นคืออะไร

เพ็ญสุภา สุขคตะ กล่าวว่า คนส่วนใหญ่ยังเข้าใจผิดว่ายองเป็นชื่อของชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่แยกตัวมาจากชาวไต แต่แท้จริงแล้ว ยองเป็นชาติพันธุ์เดียวกับชาวไตลื้อ ไตเขิน เพียงแต่อพยพมาจากคนละเมือง ไตยองมาจากเมืองยอง ไตเขินมาจากเชียงตุง ปัจจุบันอยู่ในประเทศพม่า และไตลื้อมาจากเชียงรุ่ง ในสิบสองปันนา ปัจจุบันอยู่ในประเทศจีน พอมายู่เมืองไทยจึงเรียกตนเองว่า “ไตยอง”

2. งานวิทยานิพนธ์ หรืองานวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงในภาษายอง ดังนี้
เรื่องเดช ปันเชือนขัตติย์ (2521) (อ้างถึงใน วิสุทธิระ เนียมนาค, 2528, หน้า 32-33) ได้ศึกษาระบบเสียงภาษายองซึ่งพูดกันที่บ้านฉางข้าวน้อยใต้ ตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวยองเพศชายจำนวน 1 คน ผลการวิจัยพบว่าระบบพยัญชนะในภาษายองบ้านฉางข้าวน้อยใต้ ตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 19 หน่วยเสียง คือ /p/, /t/, /c/, /k/, /ʔ/, /ph/, /th/, /kh/, /b/, /d/, /m/, /n/, /ŋ/, /f/, /s/, /h/, /l/, /w/ และ /j/ หน่วยเสียงพยัญชนะดังกล่าวเป็นพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง แต่เป็นพยัญชนะท้ายได้เพียง 9 หน่วยเสียง คือ /-p/, /-t/, /-ʔ/, /-k/, /-m/, /-n/, /-ŋ/, /-w/ และ /-j/ และมีหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ 2 หน่วยเสียง คือ /khw/ และ /kw/ ในเรื่องของระบบสระในภาษายองบ้านฉางข้าวน้อยใต้ ตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ในงานวิจัยของเรื่องเดช ปันเชือนขัตติย์ นั้น

ไม่ปรากฏว่ามีหน่วยเสียงสระประสม มีปรากฏแต่เฉพาะหน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง คือ /i/, /iː/, /e/, /eː/, /ɛ/, /ɛː/, /u/, /uː/, /ɤ/, /ɤː/, /a/, /aː/, /ʌ/, /ʌː/, /o/, /oː/, /ɔ/ และ /ɔː/

สำหรับระบบวรรณยุกต์ของภาษายองบ้านฉางข้าวน้อยได้ ตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ผู้วิจัยสังเกตว่า เรื่องเดช ปันเชือนขัตติย์ ได้ใช้หลักเกณฑ์การปฏิภาคกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็นเกณฑ์อธิบาย ได้แก่ 1(วรรณยุกต์สามัญ) 2(วรรณยุกต์เอก) 3(วรรณยุกต์โท) 4(วรรณยุกต์ตรี) 5(วรรณยุกต์จัตวา) 6(วรรณยุกต์รูปโท)

วิสุทธีระ เนียมมนาค (2527) ศึกษาและเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษายองซึ่งพูดกัน ณ จุดเก็บข้อมูลต่างๆ ในจังหวัดลำพูน จำนวน 5 จุด ในอำเภอเมืองลำพูน 2 จุด อำเภอป่าซาง 1 จุด อำเภอบ้านโฮ่ง 1 จุด และ อำเภอแม่ทา 1 จุด เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นลักษณะความคล้ายคลึงและความแตกต่างทางด้านเสียง และแสดงการแบ่งภาษาถิ่นย่อยของภาษายอง ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ระบบพยัญชนะ ระบบสระ และระบบวรรณยุกต์ในภาษายองที่พูดกัน ณ จุดเก็บข้อมูลทุกจุดมีจำนวนหน่วยเสียงเท่ากัน คือ หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว 21 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงโดยไม่มีพยัญชนะควบกล้ำและสระประสมในภาษายองที่ศึกษา

ภาษายองแบ่งออกเป็นภาษาถิ่นย่อย ดังนี้ คือ ภาษาถิ่นย่อยตะวันออก ได้แก่ ภาษาถิ่นย่อยที่พูดกันในอำเภอแม่ทาและอำเภอเมืองด้านทิศตะวันออก และภาษาถิ่นย่อยตะวันตก ได้แก่ ภาษาถิ่นย่อยที่พูดกันในอำเภอเมืองด้านทิศตะวันตก อำเภอป่าซาง และอำเภอบ้านโฮ่ง ซึ่งในระบบวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นย่อยทั้งสองของภาษายองที่พูดกันในจังหวัดลำพูนมีวิวัฒนาการจากระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยดั้งเดิมแตกต่างกัน ภาษาถิ่นย่อยตะวันออกมีลักษณะวิวัฒนาการจากระบบวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับลักษณะวิวัฒนาการจากระบบวรรณยุกต์ในภาษาลื้อที่พูดกันในแคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ในขณะที่ภาษาถิ่นย่อยตะวันตกมีลักษณะวิวัฒนาการจากระบบวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับภาษาลื้อซึ่งพูดกันที่เมืองยอง รัฐฉาน ประเทศพม่า

ทั้งนี้ วิสุทธีระ เนียมมนาคได้ใช้สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ใช้ตัวอักษรและหมายเลขแทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

ว.1 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 (สามัญ)

ว.2 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 (เอก)

ว.3 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 (โท)

- ว.4 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 (ตรี)
- ว.5 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 (จัตวา)
- ว.6 แทน หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 (แทนเสียง 321 รูปโท)

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์

	A	B	C	DL	DS
1	ขึ้น ว.5				
2		ต่ำ ว.2	ตก ว.3	ต่ำ (ว.2)	สูง (ว.4)
3					
4	กลาง ว.1	ว.6	ว.4		ว.(6)
		ต่ำ-ตก	สูง		ต่ำ-ตก

นอกจากนี้การศึกษาระบบเสียงภาษายอง ซึ่งพูดกันทั้ง 5 จุด พบว่ามีความคล้ายคลึง และแตกต่างในเรื่องดังต่อไปนี้

- จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ภาษาทั้ง 5 จุดมีจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ เท่ากันคือ 6 หน่วยเสียง
- การปรากฏเป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์ เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์ตายทั้งสระเสียงยาวและสระเสียงสั้นในภาษายองทั้ง 5 จุด มีลักษณะการปรากฏเป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์เป็น คล้ายคลึงกัน
- เสียงย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์
วรรณยุกต์สามัญ ทั้ง 5 จุด มีเสียงวรรณยุกต์อย่างน้อย 2 เสียงปรากฏในลักษณะ แจกแจง แบบสับหลัก โดยที่เสียงหนึ่งปรากฏในพยางค์เป็น ส่วนอีกเสียงหนึ่งปรากฏในพยางค์ตาย สระเสียงสั้นในจุดที่ 2 และ 3 มีการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในลักษณะแปรอิสระเพิ่มขึ้นอีกด้วย กล่าวคือในจุดที่ 2 และ 3 มีเสียงวรรณยุกต์ [45] กับ [55] ปรากฏแบบแปรอิสระ ในพยางค์ตายสระ เสียงสั้นและในจุดที่ 3 เสียงวรรณยุกต์ [35] กับ [535] ปรากฏแบบแปรอิสระในพยางค์เป็น
วรรณยุกต์เอก หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏเฉพาะในพยางค์เป็น เสียง วรรณยุกต์ย่อยมีจำนวนตั้งแต่ 1 ถึง 4 เสียง และเสียงวรรณยุกต์ย่อยปรากฏในลักษณะแปรอิสระ เท่านั้น

วรรณยุกต์โท หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏทั้งในพยางค์เป็นและพยางค์ตายสระเสียงยาว เสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์ทั้งสองลักษณะเป็นเสียงเดียวกัน สำหรับจุดเก็บข้อมูลทั้ง 5 จุด แต่ในจุดที่ 1 มีเสียงวรรณยุกต์ [13] ปรากฏแปรอิสระกับเสียงวรรณยุกต์ [14] ในพยางค์ตายสระเสียงยาว

วรรณยุกต์ตรี หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏทั้งในพยางค์เป็น พยางค์ตายสระเสียงยาว และพยางค์ตายสระเสียงสั้น ในพยางค์แต่ละลักษณะมีการแปรอิสระของเสียงวรรณยุกต์ ในจุดเก็บข้อมูลทุกจุด เสียงวรรณยุกต์ปรากฏในพยางค์ทั้ง 3 ลักษณะเป็นเสียงเดียวกันอย่างน้อย 1 เสียง มีข้อน่าสังเกต คือ ในพยางค์ตายสระเสียงสั้นของจุดเก็บข้อมูล 4 จุด มีเสียงวรรณยุกต์ [44] เพิ่มขึ้น

วรรณยุกต์จัตวา หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ในจุดเก็บข้อมูลทั้ง 5 จุด มีเสียงวรรณยุกต์อย่างน้อย 1 เสียงปรากฏเฉพาะในพยางค์เป็น ในจุดเก็บข้อมูลที่ 2 และ 3 มีการแปรอิสระของเสียงวรรณยุกต์

วรรณยุกต์รูปโท หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ในจุดเก็บข้อมูลทั้ง 5 จุด มีเสียงย่อยอย่างน้อย 1 เสียงปรากฏเฉพาะในพยางค์เป็น ในจุดเก็บข้อมูลที่ 2, 3 และ 5 มีการแปรอิสระของเสียงวรรณยุกต์

1. สัทลักษณะของวรรณยุกต์

สัทลักษณะของหน่วยเสียงวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงในจุดเก็บข้อมูลทุกจุดมีความคล้ายคลึงกันมาก ดังนี้

ว.1(วรรณยุกต์สามัญ) ในพยางค์เป็นเป็นเสียงวรรณยุกต์ขึ้น จุดเริ่มต้นอยู่ที่ระดับกลางในพยางค์ตายสระเสียงสั้นเป็นเสียงวรรณยุกต์สูง

ว.2(วรรณยุกต์เอก) เป็นเสียงวรรณยุกต์กลาง อาจมีลักษณะเป็นเสียงระดับ หรือขึ้นและตกเล็กน้อย

ว.3(วรรณยุกต์โท) เป็นเสียงวรรณยุกต์ขึ้น จุดเริ่มต้นอยู่ในระดับต่ำ

ว.4(วรรณยุกต์ตรี) ส่วนใหญ่เป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับอยู่ในระดับกลางถึงระดับต่ำ มีข้อน่าสังเกตคือ ในพยางค์ตายสระเสียงสั้นมีเสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างสูง ระดับปรากฏด้วยในจุดเก็บข้อมูล 4 จุด

ว.5(วรรณยุกต์จัตวา) เป็นเสียงวรรณยุกต์ตก จุดเริ่มต้นที่ระดับกลางหรือกลางค่อนข้างต่ำ

ว.6(วรรณยุกต์รูปโท) เป็นเสียงวรรณยุกต์ตก จุดเริ่มต้นที่สูงหรือกลางค่อนข้างสูง

โสภา มะสินาริ (2551) ศึกษาข้อสังเกตเกี่ยวกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้น /j/ และ /ɲ/ ในภาษายอง เพื่อต้องการสำรวจพัฒนาการของหน่วยเสียงพยัญชนะต้น /j/ และ /ɲ/ ในภาษายอง 7 พื้นที่ โดยใช้คำศัพท์มรดกของ Fang Kuei Li (1954) ซึ่งผลการศึกษารูปได้ว่า

1. ในภาษายองเมืองยอง เชียงใหม่ และเชียงราย เสียงโบราณ $\cdot h\eta \cdot \eta \cdot j$ และ $\cdot j$ ได้กลายรวมกันเป็นหน่วยเสียง j หน่วยเสียงเดียว

2. ในภาษายองจังหวัดน่านและลำพูน $\cdot j$ และ $\cdot j$ ได้พัฒนารวมกับหน่วยเสียง η

3. ในภาษายองจังหวัดแพร่ $\cdot j$ และ $\cdot j$ ได้พัฒนารวมกับหน่วยเสียง η เกือบทั้งหมด

4. ในภาษายองจังหวัดลำปาง $\cdot j$ และ $\cdot j$ เริ่มมีการกลายรวมกับหน่วยเสียง η

จากการศึกษาระบบเสียงภาษายองของทุกท่านดังที่ได้เสนอ ในงานวิจัยชิ้นนี้ยังพบว่าระบบเสียงภาษายอง เกิดหน่วยเสียงสระประสมเพิ่มขึ้นมา ซึ่งจากการศึกษาระบบเสียงภาษายองในงานวิจัยที่น่าเสนอนั้นไม่พบการเกิดหน่วยเสียงสระประสม

ภาษาคำเมือง

1. บทควมวิชาการ ตำราวิชาการ

เรืองเดช ปันเชื่อนขัตติย (2531, หน้า 143-144) กล่าวว่า ภาษาไทยถิ่นเหนือ ได้แก่ ภาษาลานนา (Lanna) หรือภาษาไตยวน (Tai Yuan) ที่พูดโดยคนไทยส่วนใหญ่ในพื้นที่ 8 จังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง แม่ฮ่องสอน และบางอำเภอและหมู่บ้านในเขตจังหวัดตาก สุโขทัย และอุดรดิตถ์

ภาษาไตยวน เจ้าของภาษานิยมเรียกภาษาของตนว่า “คำเมือง” และนิยมเรียกตนเองว่า “คนเมือง” ปัจจุบันทางราชการจะเรียกว่า “ไทยเมือง” ส่วนภาษาที่พูดอยู่ทางภาคกลางของประเทศมักจะเรียกว่า “ภาษายวน” เป็นส่วนใหญ่ และผู้ที่พูดภาษายวนมักจะเรียกว่า “คนยวน” ด้วย เช่น ที่อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี ที่บ้านกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้คงเป็นเพราะอพยพมาจากเมืองโยนหรือโยนก(เชียงใหม่) ภาษานี้มีอักษรใช้เรียกว่า “ตัวเมือง” หรือ “ตัวธรรม” และ “อักษรฝักขาม” และมีผู้พูดไม่ต่ำกว่า 10.4 ล้านคน (2529)

ภาษาไทยถิ่นเหนือ มีภาษาถิ่นย่อย 3 ภาษาถิ่นตามสำเนียงที่พูด คือ

1. ภาษาเชียงใหม่
2. ภาษาเชียงราย
3. ภาษาแพร่ – น่าน

ภาษาไทยถิ่นเหนือมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 19-20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 เสียง หน่วยเสียงสระประสม 3 เสียง และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 เสียง

2. งานวิทยานิพนธ์ หรืองานวิจัย

วิภัสนรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2535) ศึกษาคำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ เพื่อวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาคำเมือง โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวในแวดวงอื่น ๆ ได้แก่ การใช้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติและไม่ใช่ญาติ และใช้เป็นอุปลักษณะ นอกจากนี้ยังแสดงลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมล้านนาที่สะท้อนจากความหมายและการใช้คำเรียกญาติดังกล่าว ด้วย ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา 4 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้พูดภาษาคำเมือง 4 จังหวัดล้านนา ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง ผลการวิจัยพบว่าคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองอาจจำแนกให้แตกต่างกันในความหมายแก่นด้วย 4 หรือ 5 มิติแห่งความแตกต่าง ในภาษาเชียงราย และลำปาง คำเรียกญาติต่างกันในเรื่อง รุ่นอายุ สายเลือด อายุ และเพศ ส่วนในภาษาเชียงใหม่และลำพูน จะมีมิติที่เพิ่มขึ้น คือ ฝ่ายพ่อ/แม่ ซึ่งในรายละเอียดคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองทั้ง 4 จังหวัด มีทั้งลักษณะที่ร่วมกันและต่างกัน ลักษณะที่ร่วมกันได้แก่ การใช้คำเรียกญาติประเภทเดียวกัน ในความหมายเหมือนกัน ส่วนลักษณะที่ต่างกันได้แก่ การใช้คำเรียกญาติที่มีความหมายละเอียดที่ต่างกันในเรื่องเพศ และฝ่ายพ่อ/แม่ ในการใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็ญาติ และไม่ใช่ญาติ พบว่าคำเรียกญาติในรุ่นอายุสูงกว่าหรือมีอายุมากกว่าตัวเอง มีการนำไปใช้มากกว่าคำเรียกญาติในรุ่นอายุต่ำกว่า หรืออายุน้อยกว่า เช่น คำว่า "พ่อ" และ "แม่" จะใช้สรรพนามและคำเรียกขานบ่อยมากกว่า "ลูก" เป็นต้น ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญประการหนึ่งในวัฒนธรรมล้านนา คือ "ระบบอาวุโส" สำหรับการใช้เป็นอุปลักษณะพบว่า คำว่า "แม่" ใช้มากที่สุด โดยเฉพาะในความหมาย "ใหญ่" "สำคัญ" "ต้นกำเนิด" "ผู้ใหญ่ เช่น คำว่า me:3kho:3 ในภาษาลำพูนหมายถึงนิ้วหัวแม่มือ ซึ่งคำคู่กันคือ "พ่อ" ไม่ปรากฏหลักฐานนี้แสดงให้เห็นถึง "การเน้นฝ่ายแม่" หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือบทบาทฝ่ายหญิงมีความสำคัญมากกว่าฝ่ายชาย ลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรม ในการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับข้อสังเกตในผลงานทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติในภาษาคำเมืองทั้ง 4 ถิ่น ได้แสดงให้เห็นว่าคำเรียกญาติของฝ่ายพ่อและแม่มีการกลืนกันจนไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงสรุปว่า "การเน้นฝ่ายแม่" ที่เคยมีมาแต่เดิมในวัฒนธรรมล้านนานั้น ปัจจุบันนี้ กำลังลดความสำคัญลง กลายเป็นไม่เน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

จากเอกสารงานวิจัยที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นผู้วิจัยจะนำมาเปรียบเทียบในเรื่องของคำศัพท์โดยเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องของระบบเสียงและความหมายคำศัพท์ นอกจากนี้ยังได้ใช้แนวทางการเก็บข้อมูลทางภาษาศาสตร์ คือ การเลือกผู้บอกภาษาของ

สุจิตลักษณ์ ดีมดุง (2542) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่จะนำมาพิจารณาประกอบการบอกภาษา ได้แก่ อายุ เพศ ภาษา การศึกษา สุขภาพ ถิ่นกำเนิด ฯลฯ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการปนภาษา การปนภาษา

1. บททวามวิชาการ ตำราวิชาการ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2542, หน้า 91) ได้ให้ความหมายการปนภาษาว่าหมายถึง การใช้คำของภาษาหนึ่งในบริบทของอีกภาษาหนึ่งในระดับคำหรือสำนวนเท่านั้น ส่วนในความหมายที่กว้างที่สุดหมายถึง การใช้ภาษาหนึ่งในทุกระดับหรือทุกรูปแบบปนกับอีกภาษาหนึ่งของผู้พูด เช่น การใช้คำ วลี ลักษณะทางเสียง ประโยค หรือข้อความ ซึ่งนักวิชาการบางท่านใช้คำว่า การปนของภาษาในความหมายที่แคบลงมาก คือ เฉพาะการปนในระดับคำหรือสำนวนเท่านั้น

กัมเปิร์ตซ (Gumperz, 1977) ; พาราซเซอร์ (Parasher, 1980) และ ฮิลล์ (Hill, 1980) (อ้างอิงใน นัฐยา บุญกองแสน, 2542, หน้า 12) กล่าวว่า การปนภาษาหมายถึง การที่ผู้พูดนำคำ วลี หรือส่วนที่ใหญ่กว่าวลีจากภาษาหนึ่งมาปนในอีกภาษาหนึ่ง

เบอร์นาร์ท สโพลสกี (Bernard Spolsky, 1998, pp. 49-50) กล่าวว่า การปนภาษาเกิดจากกลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยในประเทศต่างก็มีการใช้คำที่หลากหลายไม่ว่าจะเกิดการใช้ภาษาใหม่ในภาษาของตนเองก็ตาม ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ต่างก็พูดและรับรู้ถึงภาษาทั้งสองภาษา และการใช้ภาษาสองภาษาจึงเป็นพัฒนาการของการเกิดการปนภาษา นั่นเอง

เจนเท โฮมส (Janet Holmes, 2001, pp. 51-208) กล่าวว่า การปนภาษาเป็นการใช้ภาษาที่คนส่วนมากรับรู้และเข้าใจถึงภาษาทั้งสองภาษา นั่นก็คือภาษาแม่และภาษาที่สอง โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี อายุและเพศ เป็นต้น เป็นการเรียนรู้ของกลุ่มคนที่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยการใช้ถ้อยคำหรือภาษาที่ผู้ใช้เข้าใจและรับรู้ จนนำไปสู่การใช้คำที่หลากหลายของภาษา ซึ่งเมื่อมีการใช้อยู่เป็นประจำคำหรือภาษาเหล่านั้นจึงกลายเป็นอิทธิพลที่เข้ามาปนกับภาษาแรกอย่างไม่รู้ตัว

ดอร์คลาสซ บราวน์ (Douglas Brown, 2007, p. 72) การปนภาษา เกิดขึ้นเนื่องมาจากการเรียนภาษาที่สองจากบริบทของแต่ละบุคคลที่สามารถอธิบายถึงความสำคัญของระบบทวิภาษาจากความหมายโดยแต่ละคนสามารถเรียนรู้ภาษาสองภาษาได้อย่างเข้าใจและใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้การใช้ภาษาหลักของตนเองลดน้อยลง ทั้งนี้ภาษาที่เกิดขึ้นมาใหม่จึง

ทำให้การใช้ภาษาของแต่ละบุคคลเปลี่ยนแปลงไป และที่สำคัญ Brown ยังกล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ว เด็ก ๆ จะไม่มีปัญหากับการปนของภาษาเลย

โรนาร์ท วอร์ดฮาร์ค (Ronald Wardhaugh, 1986, pp. 99-112) การปนภาษาเกิดขึ้นเมื่อการสนทนาใช้ภาษาสองภาษาในการสื่อสารจนขยายไปสู่การแลกเปลี่ยนจากภาษาหนึ่งไปยังข้อความหรือคำคำหนึ่งของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ การสนทนาแม้จะเป็นการผสมผสานระหว่างภาษาสองภาษาก็ตามแต่กระนั้นก็ไม่ใช่ว่าจะเกิดการปนภาษาทุก ๆ ครั้ง ซึ่ง Ronald ได้อธิบายว่า การปนภาษาจากการสนทนาของคนกลุ่มหนึ่งถือเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างคนกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่งเข้าใจมากขึ้น

2. งานวิทยานิพนธ์ หรืองานวิจัย

อรจัน สีนะอำไพ (2530) ศึกษาการใช้ภาษาของมัคคุเทศก์ในลักษณะที่มีการใช้ภาษาอังกฤษปนภาษาไทย โดยพิจารณาการใช้ภาษาในสังคมมัคคุเทศก์ นอกสังคมมัคคุเทศก์และในขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยนำปัจจัยทางสังคมเรื่องเพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์เข้ามาเป็นสิ่งที่สำคัญในการศึกษา พบว่าในสถานการณ์ที่เป็นสังคมมัคคุเทศก์และในขณะปฏิบัติหน้าที่ที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเข้ามาปนในการพูดมากที่สุดและพบมากในมัคคุเทศก์ชายที่มีความรู้ระดับปริญญาตรีที่มีอายุประมาณ 40-50 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานและมีความเคยชินกับการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมาก

จันทน์ รักธรรมยิ่ง (2538) ศึกษาการใช้ภาษาของอายุรแพทย์ในลักษณะที่มีการใช้ภาษาอังกฤษปนในภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่าในขณะปฏิบัติหน้าที่กับบุคคลในวงการแพทย์เหมือนกัน อายุรแพทย์ใช้คำภาษาอังกฤษเข้ามาปนในการพูดมากกว่าขณะปฏิบัติหน้าที่กับบุคคลภายนอกวงการแพทย์ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่มาารับการรักษา

นภารัฐ ลีดิวัฒนา (2539) ศึกษาการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยของอาจารย์ต่างสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และวิเคราะห์ทัศนคติของกลุ่มประชากรดังกล่าวจากวิธีการสัมภาษณ์ พบว่าทัศนคติที่มีต่อการปนภาษากับพฤติกรรมการปนภาษาจริงๆ แล้วไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกันเสมอไป ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการปนภาษาอาจจะไม่ปนภาษาก็ได้เนื่องจากเกรงว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมและไม่เหมาะสมกับสาขาวิชาที่ทำงานหรือเกรงว่าผู้ฟังจะไม่เข้าใจถ้าสื่อสารโดยใช้การปนภาษา ส่วนการวิเคราะห์รูปแบบและเปรียบเทียบความถี่การปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยในการบรรยายของอาจารย์ต่างสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าการบรรยายของอาจารย์สาขาภาษาอังกฤษมีความหลากหลายในการใช้ชนิดของคำ โดยมีการปนในระดับคำ วลี และประโยค และปรับคำไปตามไวยากรณ์ภาษาอังกฤษมาก

ที่สุตรวมทั้งมีความถี่ของการใช้คำภาษาอังกฤษเข้ามาปนในการพูดภาษาไทยมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์และสาขาภาษาไทย

สุทธิรา ว่องพานิชเจริญ (2540) ศึกษาการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยของนักจัดรายการวิทยุภาคเอฟเอ็มในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักจัดรายการใช้คำภาษาอังกฤษปนในภาษาไทย 2 ชนิด คือ คำศัพท์ทั่วไปและคำศัพท์เฉพาะ ซึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษในสาขาใดสาขาหนึ่งรวมถึงชื่อเฉพาะของบุคคล สถานที่ สิ่งของ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เปรียบเทียบประเภทรายการและสถานการณ์การใช้ภาษา พบว่านักจัดรายการประเภทเศรษฐกิจในสถานการณ์การสนทนาคนเดียวใช้ภาษาอังกฤษปนในการพูดมากที่สุด รองลงมาเป็นประเภทความรู้ทั่วไปและข่าวทั่วไป ส่วนสถานการณ์การสนทนาสองคนนั้น นักจัดรายการประเภทข่าวทั่วไปใช้คำภาษาอังกฤษปนในการพูดมากกว่ารายการประเภทอื่น

ศศิธร ธาตุเหล็ก (2541) ศึกษาทัศนคติที่มีต่อการพูดภาษาไทยปนภาษาอังกฤษและดูว่าอาชีพของบุคคลมีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการปนภาษาหรือไม่ นอกจากนี้ยังศึกษาว่าชนิดของคำปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยที่จำแนกเป็นคำศัพท์เฉพาะและคำศัพท์ทั่วไปทำให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากกลุ่มประชากรที่มีอาชีพต่างกัน ได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ผู้จัดการบริษัท/ห้างร้าน พนักงานขายและตัวแทนนายหน้า พนักงานเสิร์ฟอาหาร ซึ่งการวิจัยใช้วิธีการจับคู่แบบหลอกเพื่อวัดทัศนคติที่มีต่อการพูดภาษาอังกฤษปนภาษาไทย พบว่าอาชีพของบุคคลสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการพูดภาษาอังกฤษปนไทยก็ต่อเมื่อเป็นการพูดในเรื่องทั่วไป ส่วนในการพูดเรื่องเฉพาะสาขานั้น อาชีพของบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษปนไทย ส่วนผลการศึกษาด้วยแบบสอบถามพบว่า กลุ่มอาชีพอาจารย์มหาวิทยาลัยมีทักษะภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มอื่น และทุกกลุ่มอาชีพไม่ใช้ภาษาไทยปนอังกฤษบ่อยนักจะใช้กับบุคคลที่มีสถานภาพใกล้เคียงกับตนและไม่รู้สึกต่อต้านการนำภาษาอังกฤษมาใช้ปนในภาษาไทย

นัฐยา บุญกองแสน (2542) ศึกษาการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยกับทัศนคติทางภาษาของบุคคลต่างชั้นอาชีพเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมดังกล่าวกับตัวแปรสังคม ซึ่งได้แก่ ชั้นอาชีพและทัศนคติทางภาษา โดยทัศนคติทางภาษาแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทัศนคติต่อภาษาอังกฤษและทัศนคติต่อการปนภาษา ซึ่งพบว่า บุคลากรโรงแรมปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยทั้งด้านการออกเสียงและการใช้คำกล่าวโดยรวมพฤติกรรมการปนภาษาจะมีประมาณสามครั้งครึ่งจากจำนวนข้อความประมาณ 3-4 บรรทัด เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม การปนภาษาในแต่ละระดับชั้นอาชีพ พบว่า ชั้นอาชีพผู้จัดการ ชั้นอาชีพหัวหน้างาน ชั้นอาชีพที่อาศัยความชำนาญเฉพาะมีพฤติกรรมการปนภาษาไม่

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนชั้นอาชีพที่อาศัยความชำนาญเฉพาะครั้งเดียวมีพฤติกรรมการปนภาษาน้อยที่สุด ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปนภาษากับทัศนคติทางภาษาพบว่า พฤติกรรมการปนภาษากับทัศนคติต่อภาษาอังกฤษมีสหสัมพันธ์กันในทางบวก กล่าวคือ บุคคลที่ชอบภาษาอังกฤษมากจะพูดปนภาษามากกว่าบุคคลที่ชอบภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปนภาษากับทัศนคติต่อการปนภาษานั้นพบว่า ทัศนคติต่อการปนภาษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปนภาษาในทางบวกเฉพาะในชั้นอาชีพที่สูงสุด (ชั้นอาชีพการจัดการ) และต่ำสุด (ชั้นอาชีพที่อาศัยความชำนาญเฉพาะครั้งเดียว) แต่ความสัมพันธ์จะเป็นแบบผกผันในชั้นอาชีพระดับกลาง (ชั้นอาชีพหัวหน้างาน) ซึ่งในภาพรวมเห็นได้ว่า คนไทยทั่วไปไม่ได้รับอิทธิพลทางเสียงจากภาษาอังกฤษมากพอที่จะทำให้ระบบเสียงเปลี่ยน ส่วนด้านการใช้คำอาจกล่าวได้ว่าคนไทยมักปนคำภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงานของตน

ปรารธนา กาลเนาวกุล (2546) กล่าวว่า การปนภาษาเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงในสังคมไทยเท่านั้น การปนก็จะเป็นการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับภาษาไทยเช่นกัน ปัจจุบันพบว่า คนไทยมีการใช้ภาษาอังกฤษปนภาษาไทยถึง 64 % หากแต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางภาษาเกิดขึ้น คนส่วนใหญ่จะมองว่า สื่อสารมวลชนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบเหล่านี้ต่อผู้อื่นและส่งผลต่อกลุ่มวัยรุ่นมากที่สุด งานวิจัยชิ้นนี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือส่วนแรกเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ปนภาษาในลักษณะการประมาณว่าการปนภาษาอังกฤษในรายการโทรทัศน์นั้นอยู่ในระดับใด ลักษณะการปนภาษาเป็นแบบใด มีการเปลี่ยนแปลงภาษาในรูปแบบใด ศึกษาจากการวิเคราะห์บทสนทนาภาษาไทยที่มีการใช้คำศัพท์ วลี หรือประโยคภาษาอังกฤษปนแทรกในรายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ ทางช่อง 3 5 7 9 11 และ ITV โดยแบ่งรายการทางโทรทัศน์ออกเป็น 5 ประเภทด้วยกันคือ 1 ละครไทย ตอนเช้า ตอนเย็นและหลังข่าว 2 รายการประเภทสนทนาบันเทิงหรือรายการทอล์คโชว์ต่างๆ 3 รายการสนทนาทางวิชาการ 4 รายการประเภทเกมโชว์ 5 รายการประเภทกีฬาต่างๆ รายการเหล่านี้ถูกสุ่มขึ้นอย่างง่ายและบันทึกไว้ กำหนดให้มีเนื้อหารายการละ 20 ชั่วโมง เท่าๆ กัน รวมทั้งสิ้น 100 ชั่วโมงและนำมาวิเคราะห์ภายหลัง

ส่วนที่สองเป็นการศึกษาการรับรู้ของคนทั่วไปว่ามองการปนภาษาสร้างผลกระทบอย่างไรในการเรียนรู้ของคนทั่วไป เพื่อดูว่ามีปัจจัยใดอื่นที่เป็นสาเหตุของการปนภาษาในบ้านเรา และเป็นการพิสูจน์ทฤษฎีการรับรู้ผลกระทบจากสื่อ โดยการสุ่มสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ผลจากการวิจัยพบว่ารายการที่มีความถี่ของการพูดปนภาษาไทยปนภาษาอังกฤษมาก

ที่สุดคือ รายการประเภทกีฬา รองลงมาคือ รายการประเภทสนทนาทางวิชาการ ประเภทเกมโชว์ และรายการบันเทิง ตามลำดับ และสุดท้ายคือละครไทย เป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นว่าการนิยมกีฬา ตะวันตก หรือการได้รับความรู้วิทยาการสมัยใหม่จากต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่มักจะเป็น ศัพท์เทคนิคที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ได้ การปนภาษาอังกฤษปนภาษาไทยอยู่ในระดับคำ ส่วนใหญ่มักเป็นคำนามมากกว่าคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ คำปนที่ใช้ส่วนใหญ่มีความหมายเทียบเท่า ภาษาไทยได้ และงานวิจัยในส่วนที่ 2 พบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการพูดภาษาอังกฤษปน ภาษาไทยนั้น มิใช่เกิดจากสื่อเพียงอย่างเดียว หากแต่เกิดจากทัศนคติที่ดีต่อการใช้การปนภาษา ของตัวบุคคลเอง และพบว่าแนวโน้มของผู้ที่มีการศึกษาสูงมีการพูดภาษาอังกฤษปนในภาษาไทย มากกว่า โดยมีสาเหตุมาจากรับชมจากสื่อเพียงอย่างเดียว ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่า มีการลำเอียง ในการรับรู้ถึงผลกระทบของบุคคล โดยกลุ่มตัวอย่างมักจะมองว่าสื่อเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการ ปนภาษา คิดว่าผู้อื่นตกเป็นเหยื่อของสื่อมากกว่าตนเอง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น และมักจะมองว่า การใช้ภาษาอังกฤษปนในภาษาไทยของตนเป็นเพราะไม่สามารถใช้คำอื่นมาใช้อธิบายได้ดีกว่า และบางคำหากใช้ภาษาไทยจะต้องพูดอธิบายเยิ่นเย้อมากเกินไป แต่ในผู้อื่นแล้วนั้นกลับมองว่า การปนภาษาเป็นเพื่ออวดความรู้ หรือสร้างบุคลิกภาพให้กับตัวเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยยังกล่าวอีกว่า งานวิจัยนี้เป็นการสร้างความตระหนักถึงพฤติกรรมการใช้ภาษาของคนไทยได้ และทำให้เกิดความ ระมัดระวังในการที่จะลงโทษหรือเข้มงวดกับสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียว ควรจะให้ความยุติธรรมแก่ สื่อมวลชนว่าจริงๆ แล้วนั้นอาจจะมาจากความลำเอียงส่วนบุคคล และอาจจะมีปัจจัยอื่นๆ ที่มี อิทธิพลต่อการใช้ภาษา นอกจากนี้ยังได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้สำหรับวิเคราะห์ภาษาตามตัวแปรต่างๆ โดยดึงมาจากเอกสารอ้างอิง เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลไปประมวลผลในเชิงปริมาณได้ ทำให้ เข้าใจปัญหา รับทราบปัจจัยในการเกิดปัญหาได้มากขึ้น

นนทิพัฒน์ เพ็งแดง (2550) ศึกษาการปนภาษาในภาษาไทยยวนบ้านวังหั่ว โดย ศึกษาลักษณะคำศัพท์พื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทยยวนบ้านวังหั่ว อิทธิพลของ ภาษาไทยอีสานและภาษาไทยมาตรฐานที่มีต่อภาษาไทยยวนบ้านวังหั่ว และลักษณะเฉพาะ คำศัพท์พื้นฐานของภาษาไทยยวนบ้านวังหั่ว ตำบลวังหั่ว อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ที่ แตกต่างจากภาษาถิ่นอื่นๆ โดยได้ศึกษารวบรวมคำศัพท์พื้นฐานภาษาไทยยวนที่ใช้ใน ชีวิตประจำวันของชาวไทยยวนบ้านวังหั่ว ตำบลวังหั่ว อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ใ้รูปแบบ การแบ่งหมวดคำศัพท์ของวิไลศักดิ์ กิ่งคำ คำศัพท์มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 500 คำ ทั้งนี้จากการเก็บ ข้อมูลพบจำนวนคำศัพท์ปรากฏ จำนวน 553 คำ แล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณา ความเหมือน และความแตกต่าง กับภาษาไทยเหนือ ภาษาไทยอีสานและภาษาไทยมาตรฐาน ด้วยวิธีการเก็บ

ข้อมูลภาคสนาม พบว่า คำศัพท์ภาษาไทยยวนมีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยมาตรฐานร้อยละ 75 ภาษาไทยเหนือ ร้อยละ 65 และภาษาไทยอีสาน ร้อยละ 62 ตามลำดับ

แบคกัส (Backus, 1996 อ้างอิงใน นัฐยา บุญกองแสน, 2542, หน้า 6-7) ศึกษาการปนในการแปรตามรุ่นอายุในชุมชนชาวตุรกีที่เป็นผู้รู้ภาษาเตอร์กิช-ดัชท์ พบว่ามีการสลับภาษาในรูปแบบต่างๆ ตามรุ่นอายุที่ย้ายเข้ามาอยู่ในเนเธอร์แลนด์ รุ่นอายุแรกใช้ภาษาเตอร์กิชเป็นส่วนใหญ่ มีภาษาดัชท์เข้ามาปนบ้างเล็กน้อย ส่วนรุ่นกลางคือ รุ่นที่อยู่ระหว่างรุ่นที่หนึ่งและสอง รุ่นนี้เกิดในประเทศตุรกีแล้วมาศึกษาต่อที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผู้พูดในกลุ่มนี้ใช้ภาษาดัชท์ปนในการพูดภาษาเตอร์กิชมากขึ้น คำศัพท์ที่นำมาปนมักเป็นคำศัพท์ด้านการศึกษา ด้านสังคม และมักเป็นการปนในระดับวลีและอนุประโยค ส่วนรุ่นที่สองนี้พูดภาษาดัชท์มากเป็นส่วนใหญ่มีภาษาเตอร์กิชเข้ามาปนบ้างเล็กน้อย เนื่องจากสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยให้ต้องใช้ภาษาดัชท์มากกว่าภาษาเตอร์กิช

แลนซ์ (Lance, 1975 อ้างอิงใน นัฐยา บุญกองแสน, 2542, หน้า 6-7) ศึกษาการปนซึ่งแปรตามรุ่นอายุโดยศึกษาผู้รู้ภาษาสเปน-อังกฤษสามรุ่นอายุที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันในชุมชนหนึ่งที่ South-Texas การศึกษาดังกล่าวทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษาในผู้พูดกลุ่มนี้ ผู้พูดรุ่นที่หนึ่งถนัดใช้ภาษาสเปนมากกว่าภาษาอังกฤษและแทบจะไม่พูดภาษาอังกฤษเลยในการสัมภาษณ์ที่เป็นภาษาสเปน รุ่นที่สองใช้ภาษาอังกฤษปนในการสัมภาษณ์ที่เป็นภาษาสเปน 1%-4% และรุ่นที่สามมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยนำภาษาอังกฤษเข้ามาปนในการสัมภาษณ์ที่เป็นภาษาสเปน 4%-42% คนรุ่นอายุหลังๆ นี้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ต้องพูดภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ และมีความถนัดที่จะใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาสเปนจึงนำภาษาอังกฤษเข้ามาปนมากขึ้นแม้ในการสัมภาษณ์ที่เป็นภาษาสเปน

เอกสารเกี่ยวกับบ้านป่าบงหลวง ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

หมู่บ้านป่าบงหลวง (ประวัติตำบลจันจว้า, 2552) บ้านป่าบงหลวง เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2421 โดยมี พระยายศ เป็นหัวหน้า ซึ่งอพยพมาจากอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำนวน 8 ครอบครัว โดยได้ตั้งบ้านเรือนขึ้นทางทิศเหนือของวัดป่าบงหลวงในปัจจุบัน แต่เดิมบริเวณนี้เต็มไปด้วยป่าดงพงไพร เคยเป็นเมืองร้างมาหลายร้อยปีมาแล้ว พื้นที่ส่วนมากเป็นป่าไผ่ (ไม้บง) จึงได้ขนานนามหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านป่าบงหลวง” เพราะเหตุที่วามองไปทางไหนก็เห็นแต่ป่าไผ่ไผ่ (ไม้บง) หลวงหลายเหลือเกิน ต่อมาในปี พ.ศ. 2428 ก็ได้มีผู้คนได้เข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นอีก รวมเป็น 19 หลังคาเรือน ขณะนั้นยังไม่มีผู้ใหญ่บ้าน ต่อมาปี พ.ศ. 2430 ก็มีผู้คนได้เข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นอีกเป็น 27 หลังคาเรือน ทางอำเภอก็ได้แต่งตั้งให้นายคาค เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ต่อมาอีก 2 ปี จึงได้จัดตั้งวัดขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวัดในปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2435 นายดีก็ได้ถวาย

ที่ดินที่ตั้งวัด ขณะนั้นมีพระแก้ว เป็นเจ้าอาวาส ได้พัฒนาถนนและปฏิสังขรณ์วัดขึ้นตามกำลังศรัทธาของชาวบ้าน เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2440 พ่อหลวงคาดก็ได้ลาออก จากการเป็นผู้ใหญ่บ้าน หลังจากนั้นจึงได้แต่งตั้ง นายชัน ขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน ได้ริเริ่มสร้างพระวิหารครึ่งถาวรขึ้น 1 หลัง ต่อมาในปีพ.ศ. 2449 พ่อหลวงชัน ได้ลาออกจากการเป็นผู้ใหญ่บ้าน และต่อมาได้แต่งตั้ง ขุนวิจิตร ขึ้นเป็นกำนันตำบลหนองร่องนโรปถัมภ์จึงได้พัฒนาถนนและสะพานข้ามลำน้ำจันขึ้นและบูรณะวัดวาอารามให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ จนถึงปี พ.ศ. 2466 ขุนวิจิตร ได้ชราภาพลงหลังจากนั้นจึงได้แต่งตั้งให้ นายเขียว จับใจนาย เป็นกำนันและเปลี่ยนชื่อตำบลหนองร่องนโรปถัมภ์เป็นตำบลจันจว้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2466 เพราะตามสภาพพื้นที่ตำบลเป็นที่กว้างเนื่องจากแม่น้ำจันได้ไหลเอ่อล้นในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งต่อมาพ่อกำนันเขียว จับใจนาย ได้รับแต่งตั้งยศเป็น ขุนเปรมจิตรประชา จึงได้พัฒนาถนนภายในหมู่บ้านและถนนเข้าหมู่บ้าน พัฒนาวัดโดยมีการสร้างพระวิหารครึ่งถาวรพร้อมกุศิลา มาตลอดจนถึงปี พ.ศ. 2501 ทางการจึงได้แต่งตั้งนายหล้า รินนายรักษ์ ขึ้นเป็นกำนันต่อจากขุนเปรมสืบต่อมาจนถึงปี พ.ศ. 2510 พ่อกำนันหล้า รินนายรักษ์ ได้เสียชีวิตลงและหลังจากนั้นเรื่อยมาในปี พ.ศ. 2510-2516 ได้แต่งตั้งพ่อหลวงทูล ซึ่งรับตำแหน่งเพียงชั่วคราว และต่อมานายปิ่น กาจุม ก็ได้รับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเรื่อยมา จนถึงยุควิกฤตของหมู่บ้านน้ำท่วมทำให้ข้อมูลถูกน้ำพัดหายไป และด้วยการปกครองในหมู่บ้านที่เข้มแข็งจึงทำให้หมู่บ้านพัฒนา และเจริญรุ่งเรือง มาตราบจนถึงปัจจุบัน

ข้อมูลสถิติจำนวนประชากร

ประชากรทั้งหมด 1,014 คน

เพศชาย 490 คน

เพศหญิง 524 คน

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่จัน 14 กิโลเมตร บนทางหลวงจังหวัด หมายเลข 1016 (แม่จัน - เชียงแสน) ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 875 กิโลเมตร ห่างจากชายแดนประเทศลาวประมาณ 18 กิโลเมตร ห่างจากประเทศพม่าบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ 30 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

หมู่บ้านปางหลวงมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านใหม่ บ้านทรายมูลและบ้านป่ากุก ตำบลจันจว้าได้

อำเภอแม่จัน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับบ้านป่าสักหลวง บ้านหนองร่อง บ้านร่องเรือ ตำบลจันจว้า

อำเภอแม่จัน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านสันทางหลวง ตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน

ทิศใต้ ติดต่อกับบ้านแม่คำฝั่มหมื่น บ้านหนองครก บ้านกิวพร้าว ตำบลจันจว้า
อำเภอแม่จัน

